

# ÔN TẬP NHỮNG BÀI ĐÃ HỌC PHẦN TRƯỚC

# 1.Cách viết tin

- Săn tin
- Làm tin
- Khai thác tin
- Biên tập
- Trình bày tin

## Chú ý

- Khi viết tin, cần sử dụng ngôn ngữ đơn giản, trực tiếp và dễ hiểu. Nên sử dụng danh từ và động từ nhiều hơn tính từ và trạng từ.

# Phương pháp thực hiện

- Lựa chọn sự kiện ( xác định giá trị của tin...)
- Xác định tính chân thực, tính chuẩn xác, nguồn tin, tính tiêu biểu, tính mới mẻ...

# CHÚ Ý KHI VIẾT LEAD

- Không “chôn vùi” đoạn mở đầu
- Mở đầu không nên quá nhiều thông tin
- Viết tắt bừa bãi
- Viết sai thông tin (tên địa danh, tên người, tên tổ chức...)
- Viết cầu thả, nhiều câu không có nghĩa, trích dẫn sai, câu thừa...

# CÁCH VIẾT THÂN TIN

Phần thân tin là nêu 1 cách chi tiết hơn những dữ kiện liên quan đến thông tin chính, đặc biệt là phân trả lời các câu hỏi nguyên nhân, mức độ, quy mô, diễn tiến... của sự kiện



## TÍT (CHÍNH, PHỤ, DẪN)

Mở đầu (Sapô) (Lead)  
Đoạn quan trọng nhất

Bối cảnh 1

Bối cảnh 2

Bổ sung  
bối cảnh

Kết bài

Thân bài  
(Chủ thể)

Thông thường, thân tin bắt đầu từ đoạn thứ hai. Thân tin chứa đựng các yếu tố giải thích cho phần mở đầu. Gồm các chi tiết, trích dẫn và bối cảnh đưa đến diễn biến được tường thuật.

Trong một bản tin, đặc biệt sau phần mở đầu, phóng viên cần tóm lược toàn cảnh và bối cảnh của sự kiện.



Bối cảnh có nghĩa là  
những gì xảy ra trong quá  
khứ có liên quan đến diễn  
biến của sự kiện này.

**Ví dụ, nếu bạn viết về chính sách kinh tế mới của chính phủ, trong thân tin cần phải có một đoạn giải thích về chính sách kinh tế cũ của chính phủ so với hiện nay. Một bản tin trên tờ báo tiếng Anh Vietnam Investment Review của Việt Nam bàn về việc những người Việt từng sinh sống tại Đông Âu hồi hương có thể làm cho giá nhà đất tăng lên tại Hà Nội. Người viết đưa ra những bối cảnh sau đây:**

*Vào đầu thập niên 1990, một làn sóng công nhân người Việt từ Đông Đức cũ tràn về đã mua nhà đất tại Hà Nội và làm cho giá nhà tăng gấp đôi.*

*Tuy nhiên, đến cuối thập niên 1990, do muốn nhanh chóng kiếm lời từ nhu cầu nhà cửa mới tăng của Hà nội, một loạt nhà mới được xây tràn lan cho người Việt hồi hương, người nước ngoài và người Hà Nội mới giàu lên làm cho cung vượt quá cầu.*

-

HONOLULU (AP) - Nhật Bản đã ký thoả thuận với Thái Lan, Hàn Quốc và Malaysia để cho các nước này nhanh chóng vay hàng tỷ USD nhằm chống đỡ cho đồng tiền của nước họ trong trường hợp các nước này gặp những sự cố như trong cuộc khủng hoảng tài chính tại châu Á năm 1997-1998.  
( Phần mở đầu Lead)

Các thoả thuận này sẽ cho Thái Lan vay tổng cộng 3 tỷ USD, Hàn Quốc hai tỷ, và Malaysia 1 tỷ với lãi suất thấp, để chống đỡ cho đồng tiền của họ nếu các đồng tiền này bất ngờ bị sụt giá trên các thị trường quốc tế.

Các thoả thuận trao đổi tiền tệ này là dấu hiệu đầu tiên cho thấy một mạng lưới bảo vệ an toàn tiền tệ trên khắp châu Á bắt đầu được thành lập. Mạng lưới này được đề xuất lần đầu tiên cách đây hơn một năm.

( Thân bài nói rõ bối cảnh của sự kiện)

*Các thỏa thuận được thông báo hôm thứ tư giữa lúc nhiều thị trường chứng khoán và tiền tệ trên khắp vùng đang bị sụt giá nghiêm trọng, một phần vì tình trạng kinh tế trì trệ chung trên toàn cầu, nhất là tại Nhật Bản và Hoa Kỳ.  
(Kết thúc).*

**Tóm lại:** Trong khi viết câu của một bản tin, phóng viên cần chú ý không nên có những chữ thừa, các đoạn không có câu thừa. Nhưng điều đó không có nghĩa là tất cả phải ngắn gọn. Đối với tin, ngắn gọn nhưng phải súc tích, đầy đủ...

# KẾT THÚC

- Làm thế nào để độc giả có ấn tượng tốt về tin hay bài viết?  
Phần kết thúc của tin cũng có một vị trí vô cùng quan trọng.  
Cách viết kết thúc một tin:



## Kết bài:

- Không phải những gì chưa nói trong bài,
- Không được thêm mắm muối,
- Không nên trích một kết luận của bài văn nghị luận có tính tóm tắt hay tổng hợp,
- Một lời chào: đừng viết "phần tiếp theo ở số sau..".

Không nhất thiết phải có kết luận đối với các bài mang tính thông tin thuần túy, các phỏng vấn (với điều kiện phải chọn được câu hỏi cuối cùng thật hay).

Ngược lại, tường thuật và bình luận bắt buộc phải có kết. Yêu cầu cũng giống như với phần mở đầu. Mạnh mẽ, dứt khoát, kết luận phải dùng câu ngắn, hình tượng và độc đáo. Kết bài đem lại cảm tưởng cuối cùng. Thường trước kết luận có hai hoặc ba câu, cũng ngắn, chuẩn bị cho "kết luận của kết luận". Đôi khi chỉ cần một hay hai chữ là đủ.

## *Mục đích của kết bài sẽ giúp cho người biên tập*

- Mở ra góc độ mà Biên tập viên đã đóng lại ở ngay đầu bài báo. Vì vậy nó gợi sự quan tâm, tò mò, đặt câu hỏi và mở ra triển vọng.
- Đóng góc độ lại, bằng cách quay lại với thông điệp cốt lõi.

# GIẬT TÍT

## 1. Khái niệm

Như chúng ta đã biết, tit báo (Head-line) có một vị trí khá quan trọng, nó có khả năng tóm lược nội dung mà bài báo định nói. Tuy nhiên hiện nay đang diễn ra một tình trạng đó là có nhiều người vì muốn bài báo của mình thu hút người đọc nên đã đặt ra những cái tit rất kêu, kích thích trí tò mò của độc giả. Tuy nhiên khi đọc vào nội dung của bài thì người đọc mới "ngã ngửa" ra vì nội dung quá khác so với tit.

## Ví dụ 1:

*Bản trẻ 11 tuổi, một công an bị đình chỉ công tác*

Ví dụ 2:

**Thương máy như con,  
quý pin như máu.**

Một số học giả Mỹ cho rằng, Tít (Head-line) của bài báo là “những tử kính sắc sỡ” hay “những ngôi sao dẫn đường”. Tít cho độc giả biết chuyện gì đã xảy ra và vì sao độc giả phải quan tâm tới nó. Tít là phần độc giả đọc trước tiên. Nếu phóng viên viết hay độc giả có thể sẽ tiếp tục đọc bài báo. Nếu viết hỏng, toàn bộ bài báo công phu của người viết sẽ bị bỏ qua.

## 2 Chức năng của tit và cách viết tit hay

- Có thể nói tit là câu quan trọng nhất của bài báo, dù là một tin ngắn hay một phóng sự. Hãy tưởng tượng trong một buổi sáng bận rộn, độc giả chỉ có thời gian cho những gì họ coi là quan trọng nhất. Tit là yếu tố chính yếu ở mức độ đọc đầu tiên, và nó quyết định số phận của bài báo. Do đó các nhà báo phải hết sức chú ý.



# Sáu chức năng chủ yếu của tit

- Thu hút sự chú ý vào mặt báo;
- Cung cấp thông tin chính trong một cái liếc mắt;
- Giúp độc giả lựa chọn tin, bài;
- Khiến độc giả muốn đọc;
- Tổ chức trang;
- Sắp xếp thông tin.

## 3 Yêu cầu của tit

### 3.1 Trung thực

- \* Tit phải phản ánh trung thực nội dung và sắc thái của câu chuyện và phải phù hợp với ảnh và /hoặc đồ họa kèm bài.
- \* Bài viết về vấn đề gì và mở đầu của bài viết như thế nào? Lấy ý tưởng từ mở đầu (vấn đề chính của câu chuyện) để viết tit nhưng KHÔNG đơn thuần sao chép lại mở đầu.

**\* Đây là một câu chuyện vui, buồn, nghiêm túc hay nhẹ nhàng? Câu chuyện về một cá nhân hay là tin về một chính sách của chính phủ? Đây là tin thời sự hay là một bài? Hãy cố gắng viết tít đúng với sắc thái của câu chuyện và tính chất của bài viết.**

Nếu có ảnh hoặc đồ họa kèm bài, phải đảm bảo rằng tit phản ánh đúng nội dung và đồ họa. Điều này đặc biệt đúng trong trường hợp có ảnh kèm bài vì các kết quả nghiên cứu cho thấy hầu hết độc giả sẽ nhìn ảnh trước tiên khi đọc trang báo. Sau đó họ đọc tit và rồi mới bắt đầu đọc bài báo.

\* Nếu bài có tit phụ thì tit phụ phải phù hợp với tit chính và cùng sắc thái với tit chính, đủ nội dung của tit chính và phụ hoàn toàn khác nhau.

## 3.2 Tính hấp dẫn

- Tít phải thu hút được độc giả, làm họ muốn đọc bài viết, vì vậy hãy dùng ngôn từ sắc sảo và hấp dẫn.
- Lựa chọn từ ngữ cho tít là vấn đề đóng vai trò quyết định trong việc thu hút độc giả bài viết đó. Vì số lượng từ dành cho tít không nhiều phải đảm bảo từng từ đều đáng giá. Khi bạn đọc bài viết, hãy viết ra những từ có thể dùng cho tít.

\* Vì chỗ trên trang báo dành cho tít rất hạn chế nên phải tiết kiệm từ.

Tránh dùng hai từ khi có thể dùng một từ. Các nhà báo cũng thường có xu hướng dùng những từ bóng bẩy để gây ấn tượng cho độc giả. Cần tránh dùng từ bóng bẩy khi có thể dùng từ đơn giản mà hiệu quả vẫn vậy. Trên thực tế, hầu hết độc giả là những người bình thường và bận rộn, họ muốn đọc ngôn từ đơn giản, dễ hiểu và không phải mất thời gian để nghĩ về chúng.

\* Tránh chơi chữ, vì nó có thể phản tác dụng, đặc biệt đối với các đầu đề tin (đối với bài, hoặc một số phóng sự đặc biệt thì có thể chơi chữ). Nhưng nếu muốn chơi chữ thì phải đảm bảo dùng đúng cách.

\* Hãy độc đáo khi dùng từ. Có một số từ thường được báo chí sử dụng quá nhiều trong tit. Nên tránh dùng những từ như vậy thì tit sẽ độc đáo hơn.

\* Nên tránh dùng các từ viết tắt và nhiều dấu chấm, phẩy trong tit vì trông rối mắt và khó hiểu.



\* Dùng động từ chủ động thay vì bị động. Điều này giúp títt ngắn gọn hơn và mạnh hơn.

\* Viết đơn giản và đảm bảo rằng títt có nghĩa rõ ràng. Tránh đưa những thông tin phức tạp và các con số không cần thiết vào títt.

\* Nhờ đồng nghiệp góp ý kiến và nghiêm túc tiếp thu ý kiến của họ. Nếu họ thấy rằng tit bài rất hay nhưng chẳng có nghĩa gì thì nhiều khả năng độc giả cũng cảm thấy như vậy.

## 3.3 Tính chính xác

- \* Tít phải chính xác. Chính xác ở đây bao hàm cả về nội dung, chính tả, ngữ pháp... Nếu tít của bài báo sai, độc giả sẽ nghĩ rằng toàn bộ bài báo cũng sai.
- \* Trước hết, phải đảm bảo chắc chắn rằng nội dung của tít là chính xác. Ngày tháng, số liệu, sự kiện... phải chính xác tuyệt đối như thông tin nêu trong bài.

## 3.4 Hình thức đẹp

\* Tít phải vừa vặn với khoảng trống dành cho tít trên trang báo, không được nén hoặc dẫn chữ. Tít trông phải đẹp mắt và hợp với các tít khác trên trang báo và các tít phụ.

\* Cần biết tí của bạn sẽ được dành bao nhiêu chỗ trên trang báo và hãy viết tí vừa vặn với khoảng trống đó. Đừng co hoặc kéo dẫn chữ trên tí cho vừa với khoảng trống và phải biết rõ chỗ ngắt dòng là ở đâu (đối với đầu đề dài 2, 3 dòng), vì đôi khi ngắt dòng không đúng từ sẽ làm tí rất khó đọc.

\* Hãy xem xét tới phần trình bày của bài báo trang báo, nên làm việc trước với biên tập viên dàn trang để viết tắt bài báo của bạn hợp với các đầu đề khác, các đầu đề phụ và ảnh.

## 4.CÁC LOẠI TÍT

- **Tít chính**: là tit quan trọng nhất, thu tóm nội dung chính của tin, bài. Trình bày cỡ chữ to nhất, chứa đựng các từ khóa.
- **Tít phụ**: thường đóng vai trò định vị sự việc: chỉ rõ thời gian và địa điểm hoặc đưa ra miền thông tin. Đôi khi chỉ rút lại thành một từ.

**Tít nhỏ:** bổ sung thông tin cho tít  
(như thế nào, tại sao).

**Tóm tắt:** liệt kê những nội dung  
quan trọng được xử lý trong bài  
báo hoặc trong chùm bài.



# Một tíít hay cần phải đáp ứng được những tiêu chí sau

- Sáng sủa, dễ hiểu: dùng từ đơn giản, cụ thể, không viết tắt.
- Ngắn, mạnh, trực tiếp: loại bỏ những chi tiết phụ, rườm rà. Đi thẳng vào vấn đề chính, dùng từ mạnh, liên quan đến bài, không dùng tính từ, trạng từ, dùng câu thể chủ động, khẳng định. Có thể bỏ qua động từ. Tránh dùng chấm than, vì nó không thay thế được những từ mạnh.

- Hạn chế dùng dấu chấm câu, trừ dấu hai chấm.
- Ít dùng câu hỏi.
- Chính xác, trung thực. Không thay thế nội dung bằng hình thức. Không nói quá.
- Thích hợp, độc đáo: một tí chỉ được dùng cho một bài báo. Tít là riêng biệt.

- Phù hợp với thể loại: tit phải phù hợp với bài báo, với giọng điệu của nó, với phong cách, với thể loại báo chí. Dùng trích dẫn đối với thể loại phỏng vấn, điều mắt thấy tai nghe với thể loại phóng sự hay công thức với xã luận.

## Tít có tính thông tin

- Trả lời phần nào cho các câu hỏi đặt ra (chủ yếu là ai, cái gì).
- Loại bỏ những câu rườm rà, những từ không cần thiết, những thông tin bổ sung.

- Dựa vào những tí khác, nhất là tí lớn.
- Có hai cách: chủ ngữ-động từ-bổ ngữ hoặc câu không động từ. Mỗi một cách đều có cái hay riêng. Kiểu đầu chỉ rõ hành động. Kiểu thứ hai cô đọng, nhấn mạnh từ khóa.

## Tít gọi

- Tít gọi không đưa ra thông tin chính của bài báo, nhưng nêu ý nghĩa chung của nó bằng cách kích thích người ta đọc bài báo. Chúng ta thường thấy kiểu tít này trong các tạp chí. Khi thông điệp chính đã được xác định, chúng ta sẽ tìm một hình thức khơi gợi, một câu ngắn gọn.

Có vô số cách để viết tin gọi: dùng từ gây sốc, từ đa nghĩa, câu gọi trí tò mò, một điều khó tin, một chuyện buồn cười, một mẫu nhân cách hóa, lối chơi chữ, một câu nói quen thuộc được sửa đi, một công thức, một câu ngạn ngữ... Dùng hỗn hợp hai loại tit sẽ càng hiệu quả: vừa dùng tit lớn có tính thông tin, vừa dùng tit có tính gọi.

Làm thế nào để thành công? Chọn ra vấn đề chính trong thông điệp cốt lõi: một tí hay là phần cốt yếu trong thông điệp này. Khi đã viết xong bài báo, cần đặt câu hỏi: mình cần nói điều gì với độc giả? Trước hay sau khi viết bài? Có những khi chúng ta tìm ra ngay được tí trước khi viết bài. Nhưng thông thường phải viết xong bài mới đến công đoạn tìm tí.



# Một số titik quá dài

- 1. Lịch sử tín dụng nông nghiệp - nông dân - nông thôn và sứ mệnh của Ngân hàng Nông nghiệp và Phát triển Nông thôn Việt Nam thời WTO

1. Thực trạng công ty chứng khoán tại Việt Nam - Thực tế hoạt động và những thách thức tiềm ẩn
2. Tham luận tại Hội nghị Báo chí với Doanh nghiệp của Ban Tuyên Giáo - Trung ương ĐCS Việt Nam

- 11/3/2008- Hội thảo “Những vấn đề kinh tế-xã hội nổi lên trong thời gian gần đây và giải pháp khắc phục”: Tâm huyết và Cởi mở
- Một số câu hỏi về Tài chính, Đầu tư, Tín dụng, và Thị trường chứng khoán Việt Nam

- Không còn nhìn thấy 3 địa danh của Việt Nam trên danh sách bầu chọn 7 kỳ quan
- Sửa đổi, bổ sung Luật thuế GTGT, Luật thuế TNDN không được ảnh hưởng đến sản xuất, kinh doanh và đầu tư
- Tìm công ty quốc tế cung cấp dịch vụ tư vấn về quản lý và phát triển nhân lực

- Các vụ thất bại trong hợp đồng gia công xuất khẩu phần mềm của VN và một số nước lân cận
- Góp vốn bằng giá trị QSDĐ: Trường hợp công ty đã thành lập, cổ đông đã góp đủ vốn

- Có cần thiết phải chuyển đổi quyền sở hữu tài sản khi thành lập doanh nghiệp tư nhân không?
- Làm thế nào để tính được tỷ suất lợi nhuận kỳ vọng và độ lệch chuẩn của danh mục đầu tư

# ÔN TẬP

- Cách viết tin (mở đầu, thân, kết, tit)
- Hãy viết hoàn chỉnh một tin ngắn 150-250 từ (gồm tất cả các lĩnh vực).
- Đề nghị sau khi viết xong, các tổ hợp và biên tập lại thành một tin hoàn chỉnh, giờ sau phân tích và nhận xét.
- Xem trước phần viết tin bằng tiếng Anh